

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Opvs Theologicvm

Mauro, Silvestro

Romae, MDCLXXXVII

Q. 40. Vtrum peccatum veniale non remissum in hac vita puniatur in inferno pœna æterna.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84131](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84131)

se sufficiens ad nunc resuscitandos mortuos ab initio mundi; ergo nunc omnes illos resuscitat. Ratio est, quia diuina omnipotentia ita est sufficiens in actu primo ad resuscitandum omnes mortuos, ut ad illos nunc resuscitandos in actu secundo debeat applicari per voluntatem efficacem resuscitandi nunc omnes mortuos. Proportionaliter passio Christi est sufficiens ad remittenda omnia peccata simul quoad culpam, & penam: non tamen valet; ergo semper simul remittit totam culpam, & totam penam. Ratio est, quia ut remittat totam culpam, & totam penam, debet applicari per certa dona; at non semper applicatur per illa dona.

27. Ad 4. nego maiorem. Ratio est, quia iudex non potest reatum vllius culpæ mutare in reatum alterius culpæ; ex. gr. non potest facere, ut qui erat reus homicidij, sit reus mendacij, quod nunquam commisit, nec potest vnam maculam mutare in aliam, siquidem macula non potest causari à iudice, sed à peccante; at potest iudex penam maiorem mutare in minorem, itaut eum, qui obligabatur ad penam suspendij, obliget ad soluendam penam minorem triremium; ergo Deus potest penam æternam mutare in temporalem, & vnam penam temporalem maiorem in aliam minorem, & fortasè etiam in æqualem. Addo non esse necesse, ut cum remittitur pena æterna, & non remittitur temporalis, pena æterna mutetur in temporalem, sed sufficere, ut remittatur tota pena, quæ debetur peccato, in quantum fuit auersio à Deo, & ut non remittatur pena, quæ debebatur peccato, in quantum fuit conuersio ad creaturam, cui conuersioni, remissa culpa, & pena æterna, debetur determinata pena temporalis, quam Deus potest nolle remittere.

28. Ad 5. probans remitti posse peccatum mortale, non remissa pena æterna, distinguo maiorem: illi, qui meretur duo mala, potest remitti vnum, & non remitti aliud essentialiter supponens primum, nego; non essentialiter supponens primum, concedo; distinguo eodem pacto minorem; & nego consequentiam. Pena æterna non potest infligi nisi inimico, ac proinde supponit essentialiter non fuisse remissam culpam, ratione cuius peccator est inimicus; ergo pena æterna non potest non remitti, cum remittitur culpa; siquidem eo ipso, quod Deus remittit peccatum mortale quoad culpam, non amplius habet ius tractandi eum, qui peccauit, ut inimicum, ac proinde non amplius habet ius infligendi illi penam æternam.

29. Ad 6. nego antecedens. Si enim Deus non potest tractare ut inimicum eum, qui fuit inimicus, sed non est amplius inimicus, multò mius potest tractare ut inimicum eum, qui nunquam fuit inimicus; sed infligere miseriam æternam est tractare creaturam rationalem ut inimicam; ergo Deus

non potest infligere miseriam æternam illi, cui remisit culpam mortalem.

30. Dices; Deus potest remittere penam æternam, non remissa culpa mortali; ergo.

31. Respondeo primò transeat antecedens, & nego consequentiam. Disparitas est, quia nolle tractare ut inimicum eum, qui est inimicus, videtur esse quædam clementia; at velle tractare ut inimicum eum, qui non est inimicus, videtur crudelitas; sed Deo repugnat crudelitas, non repugnat clementia; ergo &c.

32. Respondeo secundò, distinguo antecedens: Deus potest remittere penam æternam damni, non remissa culpa mortali, nego; penam æternam sensus, transeat; & nego consequentiam. Pena æterna damni consistit in priuatione felicitatis æternæ; sed Deus non potest dare felicitatem æternam ei, cui non remisit reatum culpæ mortalis; ergo non potest remittere penam damni ei, cui non remisit culpam mortalem. Probatur minor; nam Deus non potest simpliciter diligere eum, quem simpliciter odio prosequitur ut inimicum; sed Deus eum, cui non remisit peccatum mortale, simpliciter odio prosequitur ut inimicum, ut dicitur suo loco; ergo Deus non potest simpliciter diligere eum, cui non remisit peccatum mortale; sed velle alicui felicitatem æternam est simpliciter illum diligere; ergo Deus non potest velle dare felicitatem æternam ei, cui non dimisit peccatum mortale, licet fortasè possit ex quadam clementia illum non punire pena æterna sensus.

QVÆSTIO XXXX.

Virum peccatum veniale non remissum in hac vita puniatur in inferno pena æterna?

1. Videtur non puniri pena æterna, sed solum temporali, primò quia Deus peccata non punit vltra condignum, & plusquam merentur, sed potius citra condignum; sed peccatum veniale ex se meretur penam solum temporalem; ergo in inferno puniatur solum pena temporali.

2. Secundò Deus peccatum leue non punit pena graui; sed peccatum veniale est leue; ergo non punit pena graui; sed pena æterna ex sua ratione est grauissima; ergo Deus non punit peccatum veniale pena æterna.

3. Tertio si dicatur peccatum veniale propter coniunctionem cum mortali mereri per accidens penam æternam, contra est, nam coniunctio non augens culpam, neque auget meritum penæ; sed coniunctio peccati venialis cum mortali non auget culpam;

ergo neque auget meritum pœnæ. Confirmatur; nam cum illa coniunctio non constituat peccatum veniale peccatum graue, non constituit illud pœna graui dignum, qualis est pœna æterna.

4. Quartò si dicatur peccatum veniale mereri pœnam æternam propter suam perpetuitatem, qua in inferno est perpetuum quoad reatum culpæ, contra est, nam peccatum actuale præteritum, non autem eius duratio habitualis meretur pœnam, nisi in tali duracione committatur nouum peccatum actuale; sed peccatum actuale præteritum secundum se est dignum pœna solum temporali; ergo etiam si propter connexionem cum mortali duret habitualiter in æternum, meretur pœnam solum temporalem. Probatur maior; nam si peccatum veniale quoad maculam habitualem culpæ durauerit duobus mensibus, non meretur maiorem pœnam, quam si durauerit vno tantum mense; ergo si duret in æternum, non meretur maiorem pœnam, quam si duret solum temporaliter.

5. Quintò pœna æterna debetur solum inimico; ergo maior pœna æterna debetur solum magis inimico; sed Deus propter peccata venialia adiuncta mortalibus non est magis inimicus peccatori; nam peccata venialia cum non sint contra charitatem, & amicitiam Dei, non merentur diuinam inimicitiam, neque augmentum inimicitie; ergo Deus propter peccata venialia adiuncta mortalibus non punit peccatorem maiori pœna æterna.

6. Sextò peccata venialia, etiam si multiplicentur in infinitum, non possunt adæquare vnum peccatum mortale, quamuis minimum; ergo pœna peccatorum venialium, etiam si augetur in infinitum, non potest adæquare pœnã vnius peccati mortalis quamuis minimi; sed si pœna venialis peccati in inferno euaderet æterna pœna plurium, & plurium venialium peccatorum posset non solum adæquare, sed etiam excedere pœnam alicuius peccati mortalis; ergo &c.

7. Septimò ita se habet peccatum veniale factum in statu gratiæ, sicut opus honestum supernaturale factum in statu peccati mortalis; sed honestum opus supernaturale factum in statu peccati mortalis, accedente gratia, non meretur vllum augmentum felicitatis eterne, sed solum meretur premium temporale; ergo peccatum veniale factum in statu gratiæ, adueniente peccato mortali, non meretur augmentum miserie æternæ, sed solum pœnam temporalem, præsertim cum Deus sit multò propensior ad præmiandum, quam ad puniendum.

8. Octauò si dicatur peccatum veniale non remissum in inferno puniri pœna æterna ratione status damnationis, qui exigit, vt tota pœna sit æterna, & non minuatur, siquidem in inferno non est refrigerium, & redemptio, contra est, nam sequeretur, quod etiam

eum remisso peccato mortali; vel veniale quoad culpam, superest aliquis reatus pœnæ temporalis, illa pœna temporalis in inferno ratione status mutaretur in æternam, quod est falsum, & videtur absurdum.

9. Respondeo tres esse sententias, duarum antiquorum, tertiam quorundam recentiorum. Omnes antiqui conuenerunt in hoc, quod si peccatum veniale non remissum in hac vita, in inferno propter coniunctionem cum mortali est irremissibile, ac proinde durat in æternum quoad culpam, durat etiam in æternum quoad pœnam, & punitur pœna æterna. Hoc supposito, antiqui diuisi sunt in duas sententias. Prima Richardi de Sancto Victore prima parte suorum operum opusc. de differentia peccati mortalis à veniali, Sancti Thomæ 1. 2. quæst. 87. art. 3. ad 3. Caietani, & Thomistarum communiter, Sancti Bouauenturæ in 4. dist. 4. art. 3. quæst. 3. Durandi in 4. dist. 1. quæst. 2. aliorum docet peccatum veniale in hac vita non remissum, in inferno propter coniunctionem cum mortali durare in æternum quoad culpam, & puniri pœna æterna. Hanc sententiam sequuti sunt etiam plerique author nostræ Societatis, nimirum Suarius de peccato sententia disp. 37. sect. 2. Vasquez 1. 2. disp. 14. cap. 2. Card. de Lugo de pœnitentia disp. 1. sect. 2. num. 39. & alij.

10. Secunda sententia Scoti in 4. dist. quæst. 1. & Scotistarum communiter docet ex peccato actuali veniali non relinqui maculam, seu reatum culpæ distinctum à reatu pœnæ, sed solum relinqui obligationem ad luendam pœnam temporalem; & quia obligatio ad luendam pœnam temporalem auferitur per hoc, quod quis luerit totam pœnam debitam, docet damnatos, luendo totam pœnam temporalem debitam pro peccato veniali, liberari à toto reatu culpæ simul, & pœnæ, ac proinde in damnatis peccatum veniale non durare in æternum, neque quoad culpam, & maculam, neque quoad pœnam.

11. Tertia sententia quorundam recentiorum docet, peccata venialia non remissa in hac vita durare in æternum quoad maculam, & reatum culpæ, quem putant distinguere à reatu pœnæ, & tamen non puniri pœna æterna, sed solum temporali, qua integrè soluta manet reatus culpæ, sed non amplius puniuntur, quia iam est adæquatè punitus.

12. Dicendum primò; si peccatum veniale in inferno durat in æternum quoad culpam, debet etiam durare in æternum quoad pœnam.

13. Probatur; nam qui peccat in statu viæ meretur de condigno, vt in statu terminato peccatum puniatur pœna proportionata culpæ; sed proportio inter pœnam, & culpam consistit in hoc, vt quantum, & quoad culpam displiceat Deo, tantum, & tandiu pœna displiceat peccatori; ergo qui peccat in statu viæ, meretur de condigno, vt quantum, & quoad

quandiu in statu termini culpa displicet Deo, tantum, & tandiu pœna displiceat peccatori; ergo meretur de condigno, vt si in statu termini culpa debet durare in æternum, ac proinde debet Deo displicere in æternum, etiam pœna sit æterna, ac displiceat peccatori in æternum.

14. Confirmatur primò; nam ordo iustitiæ postulat, vt quantum, & quandiu propter peccata commissa in via peccator est malus in statu termini, tantum, & tandiu sit miser; sed si culpa venialis contracta in via, in inferno durat in æternum, peccator erit malus in æternum; ergo ordo iustitiæ postulat, vt propter culpam venialem æternam puniatur in æternum.

15. Confirmatur secundò; nam est contra ordinem iustitiæ, vt ex duobus, quorum vnus propter peccata commissa in statu viæ, in statu termini erit in æternum malo culpæ peior altero, ac magis Deo displicens, non sit proportionaliter inferior malo pœnæ, ac magis sibi ipsi displicens propter pœnam; sed hoc sequeretur; nam si duo sint æquales in peccatis mortalibus, sed alter habeat etiam venialia, qui habet venialia erit in æternum peior malo culpæ, & magis Deo displicens, & tamen non erit in æternum inferior malo pœnæ, ac sibi ipsi magis displicens propter pœnam; ergo &c.

16. Dices primò; damnati in inferno per peccata odij Dei, blasphemie &c. semper sunt peiores, ac Deo magis displicentes malo culpæ, & tamen non sunt inferiores, ac sibi magis displicentes malo pœnæ; ergo ordo iustitiæ non postulat, vt quantum, & quandiu peccator est malus malo culpæ, tantum, & tandiu sit miser malo pœnæ.

17. Respondeo distinguo consequens; ergo ordo iustitiæ non postulat, vt quantum, quandiu peccator est malus malo culpæ commissa in via, ac proinde meritorie pœnæ, tantum, & tandiu sit miser malo pœnæ; nego; propter peccata commissa in termino, ac proinde non meritoria pœnæ, concedo; & nego consequentiam. Ordo iustitiæ postulat, vt duo sint status, alter temporalis viæ, in quo quis possit mereri, ac demereri de condigno; alter æternus termini, in quo recipiat præmia, & pœnas meritorum, ac non amplius mereatur, vel demereatur; ergo ordo iustitiæ postulat quidem, vt in termino tantum quis sit miser miseria pœnæ, quantum est malus propter peccata commissa in via, ac proinde meritoria pœnæ; at non postulat, vt quantum, quis in termino est malus peccatis commissis in termino, ac proinde non meritoris pœnæ, tantum sit miser; ergo non est mirum, quod per peccata commissa in termino damnati fiant semper peiores, & peiores, & tamen non fiant inferiores, & inferiores per nouam pœnam, cum illa peccata non mereantur pœnam nouæ miserie. Ratio vltior est, quia si status termini esset, status merendi no-

uam miseriam, & pœnam; non esset status termini, sed viæ cuiusdam interminata, ac semper tendentis ad nouam miseriam; quod est contra ordinem prouidentie, & iustitiæ.

18. Dices secundò; dæmones propter peccata, quæ nunc committunt in statu termini, aliquando puniuntur à Deo; ergo etiam peccata commissa in termino merentur pœnam.

19. Respondeo, distinguo antecedens; puniuntur pœna coercitiua, concedo; pœna compensatiua, & reordinatiua culpæ, nego; & distinguo eodem pacto consequens. Alia est pœna coercitiua, qua possunt puniri etiam bruta animalia, vt cum equus, vel asinus coercetur plagis; alia est pœna compensatiua, & reordinatiua culpæ. Dæmones propter peccata, quæ committunt in termino, aliquando puniuntur pœna purè coercitiua, non autem pœna compensatiua, & reordinatiua culpæ. Dum dicimus peccata commissa in termino non mereri pœnam, non loquimur de pœna purè coercitiua, sed de compensatiua, & reordinatiua culpæ.

20. Dicendum secundò; peccata venialia in hac vita non remissa quoad culpam propter coniunctionem cum mortalibus, in inferno durant in æternum quoad culpam, ac proinde puniuntur pœna æterna.

21. Probat; ex dictis enim quæst. 36. & 37. peccatum veniale actuale non solum relinquit reatum pœnæ, hoc est obligationem ad luendam pœnam, sed etiam reatum culpæ, hoc est maculam, & seditatem, propter quam qui peccauit displicet Deo; sed Deus inimico, dum remanet inimicus, nunquam in hac prouidentia remittit culpam, illumque munit à macula, vt cum Sancto Thoma 3. par. quæst. 37. art. 4. docent Theologi; ergo cum damnati sint Deo inimici, nunquam illis remittitur culpa etiam venialis, ac proinde reatus culpæ etiam venialis durat in æternum, & consequenter pœna durat in æternum.

22. Dicendum tertio; si peccatum veniale non relinqueret alium reatum, quam pœnæ, siue obligationem ad pœnam, vt docet Scotus, peccata venialia non remissa in hac vita non punirentur pœna æterna in inferno, sed solum pœna temporali, qua soluta, non remaneret reatus.

23. Probat; nam obligatio ad aliquam pœnam substinendam aufertur, soluta pœna; ergo si ex peccato veniali non relinquitur alius reatus, quam ad substinendam pœnam temporalem, vt docet Scotus, soluta illa pœna, aufertur reatus. Confirmatur, & explicatur: nam si aliquis ex delicto ad nihil aliud obligetur, quàm ad soluenda centum, quomodocunque soluat centum, siue spontè soluat, siue cogatur à iudice per vim exigente centum, liberatur ab obligatione soluendi centum; ergo si ex peccato veniali commissio non remanet alius reatus, quàm obli-

gatio

gatio patiendi poenam temporalem, si damnatus patiatur talem poenam inflictam à iudice, liberatur à reatu patiendi illam poenam temporalem.

24. Obijcit Vasquez disp. 141. cap. 2. qui in inferno patitur poenam temporalem, potest quidem satis pati, hoc est pati totam poenam, quam meretur, sed non potest satisfacere; satisfactio enim includit quandam rationem meriti, & debet esse accepta, & grata apud Deum: poena autem damnati nullam habet rationem meriti, nec est accepta, & grata apud Deum; sed ad auferendum reatum poenae non sufficit satis pati, sed requiritur satisfactio; ergo &c.

25. Respondeo, nego minorem. Si enim non datur alius reatus, quam obligatio substinendi poenam, eo ipso, quod quis substineat illam poenam inflictam à iudice, satis patitur, ac proinde liberatur à tali reatu, etiamsi propriè non satisfaciat, eo pacto, quo in humanis qui poenam inuitus substinet à iudice, licet non satisfaciat, tamen per satisfactionem liberatur à reatu, siue obligatione substinendi poenam.

26. Ad 1. distingo minorem: peccatum veniale ex se meretur solum poenam temporalem pro casu, pro quo culpa in termino sit aeterna, nego; pro casu, pro quo culpa in termino non sit aeterna, concedo; & nego consequentiam. Peccatum veniale ex se meretur poenam proportionatam culpae; sed poena, proportionata culpae consistit in hoc, ut quantum, & quandiu in statu termini quis est malus, ac Deo displicens propter culpam, tantum, & tandiu sit miser, & sibi ipsi displicens propter poenam; ergo peccatum veniale meretur puniri poena solum temporali pro casu, pro quo culpa in termino non sit aeterna, & meretur puniri poena aeterna pro casu, pro quo culpa in termino per accidens sit aeterna.

27. Dices: vel peccatum veniale meretur poenam aeternam per se, vel per accidens; neutrum dici potest; ergo &c.

28. Respondeo peccatum veniale mereri poenam aeternam, eo pacto, quo est irremissibile quoad culpam; sed quoad culpam est irremissibile, non per se, sed solum per accidens propter connexionem cum mortali, ut fatentur aduersarij; ergo meretur poenam aeternam, non per se, sed solum per accidens propter connexionem cum mortali. Si autem quaeratur, in quo sensu peccatum veniale dicatur per se remissibile, per accidens irremissibile, per se mereri poenam temporalem, per accidens aeternam? Respondeo peccatum veniale esse remissibile, ac per se mereri poenam solum temporalem iuxta quartum modum dicendi per se explicatum ab Aristotele 5. metaphysicæ capite 18. text. 23. ubi explicatis tribus prioribus modis, quibus aliquod praedicatum dicitur per se conuenire subiecto, explicat quartum modum, dicens;

Item quaecumque soli, prout soli insunt. Iuxta hunc modum praedicata, quae conueniunt rei separatæ ab omni alio, praesertim, cui per accidens coniungatur, conueniunt per se praedicata, quae conueniunt rei, ut per accidens conueniunt cum aliquo alio, conueniunt per accidens. Explicatur exemplo, Morbus, qui paratus ab alio morbo, cui per accidens potest coniungi, est curabilis, & non causa mortem, coniunctus cum alio morbo incurabilis, & causat mortem, dicitur per curabilis, ac non lethalis, per accidens propter coniunctionem cum alio morbo incurabilis & lethalis; sed peccatum veniale separatæ à mortali, cui per accidens coniungitur, est remissibile, & meretur poenam solum temporalem, coniunctum cum mortali est irremissibile, & meretur poenam aeternam; ergo peccatum veniale per se est remissibile, & meretur poenam solum temporalem, ac solum per accidens; & propter coniunctionem cum mortali est irremissibile, & meretur poenam aeternam.

29. Vrgebis: peccatum veniale, si coniungatur cum negatione mortalis, est remissibile, & meretur poenam solum temporalem; si coniungatur cum peccato mortali, est irremissibile, & meretur poenam aeternam; sed magis per accidens est peccato veniali coniungi cum negatione peccati mortalis, quam coniungi cum peccato mortali; ergo magis per accidens est peccato veniali esse remissibile, ac mereri poenam solum temporalem, quam esse irremissibile, ac mereri poenam aeternam. Probat minor: nam magis per accidens peccato veniali coniungi cum eo, ad quod non disponit, quam coniungi cum eo, ad quod disponit; sed peccatum veniale disponit ad mortale, ac non disponit ad negationem peccati mortalis; ergo &c.

30. Respondeo, distingo minorem: magis per accidens est peccato veniali coniungi cum negatione peccati mortalis, quam cum peccato mortali, in ordine ad constituendum peccatum veniale per se, & solitariè existens iuxta quartum modum dicendi per se, nego; est magis per accidens in alio sensu, transeuntem & distinguo eodem pacto consequens maiorem probationis. Non est per accidens peccato veniali in ordine ad constituendum illud per se, & solitariè existens iuxta quartum modum dicendi per se, quod coniungitur cum negatione peccati mortalis, siquidem per hanc ipsam negationem constituitur per se, & solitariè existens; sed illa praedicata conueniunt peccato veniali per se, quae conueniunt illi ut soli, & ut separato ab alio peccato mortali; illa conueniunt per accidens, quae conueniunt peccato veniali ut coniunctum cum peccato mortali; ergo remissibilitas, meritum poenae temporalis conuenit peccato veniali per se; irremissibilitas, & meritum poenae aeternae, quae conuenit peccato veniali ut coniuncto cum peccato mortali, con-

nit solum per accidens, iuxta quartum modum dicendi per accidens.

31. Confirmatur primò solutio: nam aduersarij fatentur peccatum veniale per se esse remissibile, per accidens, & propter conjunctionem cum mortali esse irremissibile; sed allato argumento probatur, quod cum peccatum veniale equè per accidens coniungatur cum negatione peccati mortalis, ac cum peccato mortali, equè per accidens esset remissibile, ac irremissibile; ergo etiam aduersarij soluere debent argumentum allatum.

32. Confirmatur secundò; nam morbus, qui separatus ab alio morbo est curabilis, ac non affert mortem, coniunctus cum alio morbo est incurabilis, & affert mortem, licet equè per accidens possit coniungi cum alio morbo, ad quem remotè disponat, dicitur per se curabilis, ac non lethalis, per accidens solum incurabilis, & afferens mortem; ergo à pari, cum sit eadem ratio.

33. Dices: aliqua peccata venialia, puta leuis complacentia de mortali peccato præsentis coniunguntur per se, & essentialiter cum peccato mortali; sed quod meretur pœnam æternam propter connexionem cum altero, cui per se connectitur, per se meretur pœnam æternam; ergo aliqua peccata venialia per se merentur pœnam æternam.

34. Respondeo primò eodem argumento posse probari talia peccata venialia esse per se, ac non solum per accidens irremissibilia; sed hoc negatur ab aduersarijs; ergo etiam aduersarij debent soluere argumentum factum.

35. Respondeo secundò, distingo maiorem: aliqua peccata venialia per se, & essentialiter connectuntur cum peccato mortali quoad culpam actualem, concedo; quoad habitualement, nego; transmitto minorem; & nego consequentiam. Peccatum veniale, consistens in complacentia leui de peccato mortali vt præsentis, quoad culpam actualem per se coniungitur cum peccato mortali, at quoad culpam habitualement per accidens solum coniungitur cum peccato mortali habituali: potest enim remitti culpa mortalis, & remanere illa culpa venialis habitualis separata ab omni culpa mortali; sed peccatum veniale illam solam pœnam per se meretur, quæ debetur illi, si remaneat habitualiter separatum ab omni peccato mortali; ergo illud peccatum veniale per se meretur solum pœnam temporalem, quandoquidem illi, si remaneat habitualiter separatum ab omni peccato mortali, debetur pœna solum temporalis. Proportionali modo explicatur, quo pacto tale peccatum veniale per se sit remissibile, ac solum per accidens sit irremissibile. Adde peccatum veniale solum remotè disponere ad mortale: dispositio autem remota, per accidens coniungitur cum eo, ad quod disponit.

36. Ad 2. distingo maiorem: Deus peccatum leue non punit pœna graui grauitate excedente debitam proportionem cum culpa, concedo; grauitate non excedente debitam proportionem cum culpa, nego maiorem; concedo minorem; & distingo eodem pacto consequens, & antecedens assumptum, ac nego secundam consequentiam. Certum est, quod Deus peccata venialia punit pœnis Purgatorij, quæ ex sua ratione sunt grauissima, cum excedant omnes cruciatus huius vitæ, etiam quos passi sunt martyres, & ipse Christus, vt docent communiter Theologi. Cum ergo dicitur, quod Deus peccata venialia, quæ sunt peccata leuia comparatione mortali, non punit pœna graui, sensus est, quod non punit pœna excedente debitam proportionem cum culpa; sed pœna etiam æterna, qua tantum quis per totam æternitatem sit miser, & sibi displicens, quantum per totam æternitatem est malus, ac displicens Deo propter culpam, non excedit debitam proportionem cum culpa veniali in æternum durante; ergo Deus punit peccatum veniale durans in æternum pœna æterna, per quam peccator tantum est miser, quantum est malus, vt magis explicabitur in responsione ad sextum.

37. Ad 3. & 4. Dupliciter potest intelligi peccatum veniale propter conjunctionem cum mortali, & propter suam perpetuitatem mereri pœnam æternam. Primus sensus est, vt coniunctio cum mortali, & perpetuitas augeant meritum pœnæ; & hoc est falsum. Nam perpetuitas, & coniunctio non sunt formaliter meritoria, ac proinde nec formaliter augent meritum pœnæ. Secundus sensus est, quod perpetuitas, & coniunctio cum mortali purificant conditionem, pro qua peccatum veniale actuale meretur pœnam æternam; & in hoc sensu propositio est vera. Peccatum enim mortale meretur tantum, & tandiu puniri, quantum, & quandiu in termino qui peccauit erit malus; sed coniunctio cum mortali, & perpetuitas faciunt, vt peccator propter peccatum commissum sit malus in æternum; ergo purificant conditionem, sub qua peccatum veniale meretur puniri pœna æterna. Concedo igitur, quod solum peccatum veniale commissum, non autem coniunctio cum mortali, vel perpetuitas culpæ venialis meretur pœnam; sed dico, quod coniunctio cum mortali, & perpetuitas purificant conditionem, pro qua peccatum veniale præteritum meretur pœnam æternam.

38. Ad 5. distingo maiorem: pœna æterna debetur soli inimico, ac solum propter inimicitiam, nego; & non solum propter inimicitiam, sed etiam propter æternitatem culpæ, concedo maiorem; concedo minorem; & nego consequentiam. Pœna æterna debetur soli inimico, sed non solum propter inimicitiam, sed etiam propter æternitatem culpæ, quæ culpa non est æterna, nisi in inimicis

Dei;

Dei; ergo licet qui habet peccatum veniale adiunctum mortali non sit magis inimicus Deo, tamen quia in eo etiam culpa venialis est eterna, meretur penam eternam propter ipsam culpam venialem eternam. Addo, quod licet peccator propter peccatum veniale coniunctum mortali non sit magis inimicus Deo, tamen est magis Deo displicens pro tota eternitate; sed qui in aeternum magis Deo displicet propter culpam, meretur, ut in aeternum sibi ipsi magis displiceat propter penam, & sic ut puniatur poena aeterna; ergo &c.

39. Ad 6. concedo antecedens, & primam consequentiam, & nego antecedens assumptum; ac dico, quod poena aeterna peccatorum venialium, etiam si multiplicetur in infinitum, nunquam adaequabit penam vnius minimi peccati mortalis. Ratio est, quia ideo licet peccata venialia multiplicentur in infinitum, non possunt adaequare vnum quantum minimum peccatum mortale, quia peccatum veniale est inferioris generis, ac peccatum mortale, ac proinde sicut equi licet multiplicentur in infinitum, non possunt adaequare perfectionem hominis, quia sunt inferioris generis, ac homo, sic peccata venialia licet multiplicentur in infinitum, non possunt adaequare vnum minimum peccatum mortale; sed peccatum inferioris generis meretur penam inferioris generis; ergo peccata venialia merentur poenam inferioris generis, ac mortalia, ac proinde poena venialium etiam si multiplicetur, & augeatur in infinitum in suo genere inferiori, non potest adaequare poenam mortalium. Sicut autem licet in inferno culpa venialis sit aequae aeternae, ac mortalis, tamen culpae veniales aeternae non possunt ita multiplicari, & augeri, ut adaequent vnam minimam culpam mortalem, sic poena venialium, licet in inferno sit aequae aeternae, ac poena mortalium, tamen non potest ita augeri, & multiplicari, ut adaequet poenam vnius minimi peccati mortalis. Neque verò est mirum, quod Deus in thesauris suae omnipotentiae, & sapientiae habeat poenas proportionatas cuilibet culpae, & culpis inferioris generis habeat poenas correspondentes inferioris generis. Confirmatur: nam iusta poena peccati est, ut tantum quis doleat, quanta est malitia peccati; ergo si malitia est inferioris generis, iusta poena est, ut doleat dolore inferioris generis, qui proinde etiam si in infinitum augeatur in suo genere, non possit adaequare dolorem generis superioris.

40. Quæri potest, vtrum poena, qua peccatores in inferno propter peccata venialia non remissa puniuntur in aeternum, sit eiusdem rationis, ac speciei cum poena, qua iusti propter aequalia peccata venialia puniuntur in Purgatorio?

41. Respondeo esse diuersae rationis. Ratio est, quia poena, qua peccatores puniuntur in aeternum propter peccata venialia non remissa, est intensiue grauior propter apprehen-

sionem eternitatis; ergo aequitas postulat, ut sit proportionaliter leuior ex alio capite, puta, ut sit minus sensibilis. Illud vniuersimodum potest, quod damnati puniuntur poena quantum intensiue, tum extensiue aequalis sit culpae, ita ut tanta sit intensio poenae, quanta est intensio culpae, tanta duratio poenae, quanta duratio culpae, ac proinde sicut culpa durat in aeternum, sic poena duret in aeternum, ac per hoc habeatur, ut quantum, & quantum peccator in termino est malus, & displicet Deo propter culpam, tantum, & tandem miser, ac displicens sibi ipsi propter poenam Deus porrò per infinitam suam sapientiam qua vniuersa disponit in numero, ponderet mensura, videt, quæ sit poena proportionaliter correspondens vnicuique culpae.

42. Ad 7. nego maiorem. Quodlibet peccatum vniuersi, seu mortale, seu veniale se ipso est tota dignitas poenae: at opus bonum vniuersi non se ipso est tota dignitas poenae, sed formaliter dignificatur per gratiam in ordine ad merendam felicitatem eternam; ergo opus bonum factum sine gratia sanctificata caret dignitate meritoria vitae eternae, ac proinde non est meritorium vitae eternae; & quod non potest dignificari per gratiam deum aduenientem, non potest per gratiam deum aduenientem dignificari ad merendum premium aeternum. E converso peccatum factum in statu gratiae habet totam suam dignitatem meritoriam poenae, per quam dignitatem meretur, ut in termino peccator tantum, & quantum sit miser per poenam, quantum, & quantum erit malus per culpam, ac proinde ut ipsa culpa erit in aeternum malus, per poenam sit in aeternum miser.

43. Ad 8. In argumento proponitur dubium, vtrum in inferno peccata mortalia, venialia remissa quoad culpam, sed non remissa quoad totam poenam, puniantur poena eterna; quod dubium examinandum est quaestione sequenti.

44. Quæres, vtrum si quis moreretur culpa peccato originali, & cum solis peccatis venialibus, propter venialia puniretur poena eterna?

45. Respondeo primò ex Sancto Thoma, & ex sententia communi theologorum, quod hac prouidentia Deum non permittit huiusmodi casum; siquidem instituit infernum pro decedentibus in peccato mortali personali, limbum pro decedentibus cum solo originali, Purgatorium pro decedentibus cum solis venialibus; quartum locum pro decedentibus cum solo originali, & venialibus non instituit. Secundò dico, quod si casus contingeret, ille in limbo propter originale puniretur poena damni, propter venialia puniretur poena quae poena aeterna, sed mitissima sensus, inferioris ordinis, ac sit poena, qua damnati in inferno puniuntur propter peccata mortalia. Videri potest circa hanc quaestionem Sancti Thomae in disputatis quaest. 7. de peccato veniali, art. 10. ad 8.